

Stratégia kultúry
a kreatívneho priemyslu
Slovenskej republiky
2030

Strategická časť

**Návrhy pre získanie spätnej väzby
a komentárov k častiam:**

- Vízia a globálny cieľ
- Strategické ciele
- Príklady strategických priorít
- Príklady opatrení

Verzia: 22. 8. 2022

Spracovala: Edičná rada tvorby stratégie
kultúry a kreatívneho priemyslu SR 2030,
Ministerstvo kultúry Slovenskej Republiky

Vízia

Návrh vízie:

- bude predmetom skracovania a úpravy
- prítomný čas je použitý zámerne na sprítomnenie vízie

Vízia

- popis žiaduceho budúceho stavu, ktorý chceme prostredníctvom realizácie stratégie dosiahnuť, ide o vplyv naplnenia globálneho cieľa, vzťahuje sa na stratégiu ako celok, k naplneniu vízie by malo dôjsť v strednodobom alebo dlhodobom horizonte (čo nemusi byť bezprostredne po ukončení realizácie stratégie)

Kultúra je súčasťou každej ľudskej činnosti, kreativita a participácia na kultúre patria k predpokladom kvalitného života. Kultúrne a kreatívne odvetvia pomáhajú tvoriť inovácie pre lepšiu spoločnosť a rozvíjajú ekonomickú aktivitu v celej krajine, v mestách a regiónoch, poskytujú pracovné príležitosti a spájajú ľudí v našej krajine i za jej hranicami. Kultúra upozorňuje na ohrozenia demokracie a negatívne dopady environmentálnych kríz a sama ich aktívne zmierňuje prostredníctvom tvorby aj infraštruktúry. Kultúra chráni, skúma a sprístupňuje kultúrne dedičstvo, systematicky kultivuje spoločnosť, produkuje kvalitný obsah, pomáha rozvíjať kritické myslenie a mediálnu gramotnosť obyvateľov. Prostredníctvom umenia zvyšuje citlivosť ľudí voči nespravodlivosti, prehľbuje rešpekt k rozmanitosti a prispieva k zdravému a plnohodnotnému životu. Dokáže originálne reflektovať sociálnu situáciu, spoločenské dianie a historický kontext. Kultúra pomáha porozumieť sebe aj iným, pomáha spoločenskej súdržnosti a dôvere, je esenciou demokratických procesov slobodnej a tolerantnej spoločnosti. Prispieva k ochrane ľudských práv vrátane slobody prejavu. Kultúra prispieva k tvorbe Slovenska ako úspešnej a hodnotovo pevne ukotvenej demokratickej komunity a pomáha vytvárať rozpoznateľné miesto našej krajiny v európskej a globálnej spoločnosti.

Globálny cieľ

Návrh globálneho cieľa

- bude predmetom skracovania a úpravy
- prítomný čas je použitý zámerne na sprítomnenie globálneho cieľa

Globálny cieľ

- konkretizovaný (jasný, faktický a zrozumiteľný) opis budúceho stavu, prostredníctvom ktorého bude naplnená stanovená vízia, ide o súhrn výsledkov a dopadov strategických cieľov, vzťahuje sa na stratégiu ako celok, podobne ako u vízie by malo dôjsť k naplneniu globálneho cieľa v strednodobom alebo dlhodobom horizonte (čo nemusí byť bezprostredne po ukončení realizácie stratégie)

Verejnosť vníma kultúru v jej rozmanitých formách ako dôležitú hodnotu pre spoločnosť a tvorbu jej identity, aj ako dôležitý nástroj budovania prestíže Slovenska v zahraničí. Kultúrne a kreatívne odvetvia sú sebavedomou oblasťou ekonomiky a podporujú spoluprácu na všetkých úrovniach. Štátna kultúrna politika systematicky vytvára vzťahy s ostatnými rezortmi, územnými samosprávami a podporuje medzinárodné spolupráce.

Kultúra je dostupná všetkým skupinám obyvateľov, ktoré majú priestor tvoriť, prezentovať a participovať na kultúre celej spoločnosti a zároveň rozvíjať kultúru, ktorá je pre nich autentická. Kultúrne inštitúcie sú fyzicky a informačne bezbariérové. Vzájomné spoznávanie, rozvíjanie dialógu a porozumenia medzi všetkými skupinami obyvateľstva sa pokladá za prirodzený stav, ktorý sa spoločnosť pokúša dosiahnuť.

Jednotlivci a organizácie pôsobiace v kultúrnych a kreatívnych odvetviach na Slovensku majú udržateľné a dôstojné podmienky pre slobodnú kreativitu a odbornú činnosť. V spoločnosti je rešpektované pôsobenie profesionálov a profesionálok v kultúrnych a kreatívnych odvetviach, je docenené miesto všetkých profesií potrebných na tvorbu, šírenie a výskum kultúry – tvorivé profesie, teoretické a organizačné povolania, podporné a technické profesie. Funguje platforma pre komunikáciu a presadzovanie ich potrieb.

Kultúrne a kreatívne odvetvia prispievajú k riešeniu aktuálnych spoločenských, politických a environmentálnych výziev. Pohotovo na ne reagujú, motivujú spoločnosť k ich prekonávaniu a spolupodieľajú sa na hľadaní riešení.

Vytvárajú udržateľné prostredie a pravidlá, ktoré znižujú negatívny dopad ľudskej činnosti na životné prostredie, pomáhajú formovať verejnú mienku, vytvárať demokratické postoje a rozvíjajú kritické myslenie.

Do značnej miery je znížený infraštruktúrny a modernizačný dlh z predchádzajúceho obdobia a financovanie v systéme kultúrnych

a kreatívnych odvetví kombinuje verejné a súkromné zdroje. Kultúrna infraštruktúra je modernizovaná v súlade s aktuálnymi environmentálnymi požiadavkami a je vytvorený plán systematického budovania novej infraštruktúry v kultúre. Verejnoprávne dotačné fondy sú zabezpečené dostatočným príspevkom z verejného rozpočtu tak, aby reagovali flexibilne na reálny vývoj ekonomiky. Priebežne vznikajú nové dotačné programy v závislosti od aktuálneho vývoja spoločnosti. Novozriadený Fond na podporu kultúrneho dedičstva má stabilizované pravidlá a zdroje financovania.

V štátnej kultúrnej politike funguje systém vecného sledovania dopadov kultúrnej politiky, aby bolo možné vyhodnocovať výsledky jej aplikovaných nástrojov. Prostredníctvom systematizovaných procesov participácie zapája do tvorby kultúrnej politiky všetkých relevantných aktérov. Verejnosť je pravidelne informovaná o dátach z oblasti kultúrnych a kreatívnych odvetví, ktoré sú systematicky zbierané a vyhodnocované. Organizácie zriaďované Ministerstvom kultúry SR sú efektívne riadené a poskytujú kvalitné kultúrne služby. Pre všetky typy organizácií v kultúre sú vytvorené adekvátne právne formy pre ich efektívne fungovanie.

Strategické ciele

Návrh strategických cieľov

Strategický cieľ

- popis budúceho stavu v jednotlivých čiastkových oblastiach riešeného problému, prostredníctvom ktorého bude naplnený globálny cieľ, ide o súhrn výsledkov a vplyvu strategických priorít, každý strategický cieľ sa vzťahuje k určitej časti stratégie, k naplneniu strategických cieľov by malo dôjsť na konci realizácie stratégie, prípadne v krátkodobom až strednodobom horizonte

Schéma strategických cieľov

Strategický cieľ 1

Dobre spravovaná kultúra

Zaviesť výsledkovo orientovanú štátnu kultúrnu politiku založenú na dátach, odbornosti a participácii

Strategický cieľ 2

Efektívne financovaná kultúra

Systematicky znižovať infraštruktúrny a modernizačný dlh a zvýšiť efektívnosť hospodárenia a financovania (kombináciou verejných a súkromných zdrojov) v systéme kultúrnych a kreatívnych odvetví

Strategický cieľ 3

Dôstojná zdravá kultúra

Zlepšiť podmienky pre tvorbu a prácu ľudí pôsobiacich v kultúrnych a kreatívnych odvetviach

Strategický cieľ 4

Kvalitná kompetentná kultúra

Zvyšovať kvalitu, inovatívnosť a odbornosť v kultúrnych a kreatívnych odvetviach

Strategický cieľ 5

Dostupná inkluzívna kultúra

Zabezpečiť dostupnosť kultúry pre všetky skupiny obyvateľov Slovenska

Strategický cieľ 6

Sebavedomá viditeľná kultúra

Zvýšiť prestíž a zlepšiť rozpoznateľnosť kultúrnych a kreatívnych odvetví ako významnej hodnoty pre spoločnosť na Slovensku a rozvíjať medzinárodnú spoluprácu

Strategický cieľ 7

Zodpovedná aktuálna kultúra

Prispievať k identifikovaniu a riešeniu aktuálnych spoločenských, politických a environmentálnych výziev a zvyšovať súdržnosť a odolnosť Slovenska

Strategický cieľ 1

Skrátené označenie

Dobre spravovaná kultúra

Strategický cieľ 1

Zaviest' výsledkovo orientovanú štátnu kultúrnu politiku založenú na kvalite riadenia a participácii na všetkých úrovniach

Popis strategického cieľa 1:

Pre postupné zvyšovanie kvality služieb v kultúre je nevyhnutné systematicky a kontinuálne zlepšovať riadiace procesy v kultúrnych inštitúciách. Štátom zriaďované kultúrne inštitúcie fungujú v súčasnosti v právnych formách rozpočtovej alebo príspevkovej organizácie, ktoré vytvárajú nedostatočné podmienky na ich fungovanie v kultúrnom ekosystéme. Nezriaďované kultúrne inštitúcie často pôsobia vo forme neziskových organizácií, najčastejšie ako občianske združenia, čo nie je optimálna forma pre fungovanie v kultúre.

V súčasnosti však nie je možné dôsledne identifikovať aktérov pôsobiacich v kultúre, preto bude potrebné v prvom kroku legislatívne vymedziť, ktoré organizácie môžeme považovať za aktérov v kultúrnych a kreatívnych odvetviach. Hoci je to v iných oblastiach hospodárstva považované za kľúčové, v kultúrnych inštitúciách často chýbajú dlhodobé stratégie, vyhodnocovanie výsledkov či pravidelné sledovanie spokojnosti v jednotlivých aspektoch ich činnosti. Pre lepšie riadenie je nevyhnutné pravidelne sledovať zmysluplné výstupové, výsledkové a dopadové ukazovatele, vyhodnocovať spokojnosť koncových užívateľov a na základe toho vyhodnocovať efektivitu používaných nástrojov. Na úrovni fungovania Ministerstva kultúry SR je dôležité zaviesť systém vecného sledovania dopadov kultúrnej politiky, aby bolo možné vyhodnocovať výsledky aplikovaných nástrojov kultúrnej politiky.

Rovnako dôležité je zapájať do kľúčových procesov relevantných aktérov, a preto je potrebné systematizovať nástroje participácie. Tiež treba prehodnotiť systém organizácií zriaďovaných Ministerstvom kultúry SR s cieľom kvalitnejšieho poskytovania kultúrnych služieb. Pri budúcom nastavovaní kultúrnej politiky jednotlivých odvetví bude dôležité dôsledne implementovať túto stratégiu a sledovať dosahovanie nastavených strategických cieľov.

Strategické priority

Strategická priorita

– každá strategická priorita sa vzťahuje k danému strategickému cieľu, k naplneniu strategických priorít dochádza v nadväznosti na realizáciu konkrétnych aktivít v priebehu realizácie stratégie (opatrení), na konci realizácie stratégie sú naplnené všetky strategické priority

Opatrenie

– nástroj implementácie stratégie, prostredníctvom ktorého sú napĺňané jednotlivé priority a ciele, opatrenie môže mať podobu legislatívnych zmien, programov alebo projektov, investícií a finančných nástrojov, poskytovania informácií, vzdelávania a podobne

Strategická priorita 1.1

Zlepšiť fungovanie kultúrnych organizácií prostredníctvom vytvorenia nových právnych foriem

Opatrenie: Pripraviť a schváliť novú právnu formu pre zriaďované rozpočtové a príspevkové organizácie Ministerstva kultúry SR

Opatrenie: Pripraviť novú právnu formu pre kultúrne organizácie nezriaďované Ministerstvom kultúry SR

Strategická priorita 1.2

Legislatívne vymedziť aktérov pôsobiacich v kultúrnych a kreatívnych odvetviach

Opatrenie: Pripraviť a schváliť zákon o kultúre definujúci aktérov v kultúrnych a kreatívnych odvetviach vo forme právnických a fyzických osôb.

Strategická priorita 1.3

Aplikovať princíp výsledkovej orientácie kultúrnej politiky

Opatrenie: Vytvoriť a pravidelne revidovať súbor kvalitatívnych a kvantitatívnych merateľných ukazovateľov v rezorte kultúry a kontinuálne sledovať ich stav a pravidelne vyhodnocovať dosahovanie stanovených cieľových hodnôt

Opatrenie: Realizovať kvalitatívne a kvantitatívne výskumy zamerané na analýzu čiastkových javov a problémov v kultúre

Strategická priorita 1.4

Zaviesť princíp strategického plánovania a výsledkovej orientácie štátnej kultúrnej politiky v rozpočtových a príspevkových organizáciách Ministerstva kultúry SR

- Opatrenie: Analýza zriaďovaných organizácií MK SR s odporúčaniami na ich racionalizáciu
- Opatrenie: Zaviesť systém riadenie investičných akcií zohľadňujúci komplexnosť investície a jej výšku
- Opatrenie: Pripraviť dlhodobé stratégie rozvoja všetkých zriaďovaných organizácií MK SR

Strategická priorita 1.5

Vytvoriť nový stály mechanizmus participácie na hierarchickom princípe s prvkami samosprávnosti zohľadňujúci sektorové a regionálne členenie kultúrnych a kreatívnych odvetví

- Opatrenie: Vytvoriť stály útvar pre participáciu na MK SR
- Opatrenie: Formulovať systém odporúčaní pre realizáciu participácie na MK SR
- Opatrenie: Reformovať Platformu pre kultúrny a kreatívny priemysel (PKKP) ako permanentný efektívny komunikačný a participatívny nástroj s aktérmi pôsobiacimi v oblasti KKP na horizontálnej a vertikálnej úrovni pre všetky dotknuté vecné útvary MK SR
- Opatrenie: Zefektívniť štruktúru stálych výborov Rady vlády pre kultúru a kreatívny priemysel a aktualizovať členstvo vo výboroch

Strategická priorita 1.6

Pravidelne mapovať a vyhodnocovať postoje a potreby kultúrnej obce voči poskytovaným kultúrnym službám, Ministerstvu kultúry SR a kultúrnej politike

- Opatrenie: Každoročne realizovať kvalitatívny a kvantitatívny prieskum o vnímaní a využívaní kultúry a vnímaní MK SR a jeho aktivít

Strategická priorita 1.7

Optimalizovať sieť inštitúcií pre zabezpečenie kultúrnych potrieb obyvateľov

Opatrenie: Uskutočniť analýzu optimálnej siete inštitúcií pre zabezpečenia kultúrnych potrieb obyvateľov.

Strategická priorita 1.8

Podporovať efektívnu medzirezortnú spoluprácu

Opatrenie: Vytvoriť stálu medzirezortnú pracovnú skupinu pre kreatívnu ekonomiku ako súčasť Rady vlády pre kultúru

Strategická priorita 1.9

Aktualizovať základné dokumenty určujúce kompetencie Ministerstva kultúry SR a zameranie kultúrnej politiky

Opatrenie: Pripraviť doplnenie a úpravu kompetenčného zákona a štatútu MK SR reflektujúc jeho strategickú podporu v oblasti kultúrnych a kreatívnych odvetví na všeobecnej a sektorovej i regionálnej úrovni

Opatrenie: Upraviť pôsobnosť, organizačnú štruktúru a činnosť ministerstva kultúry s dôrazom na špecifikovanie potrieb jednotlivých kultúrnych a kreatívnych odvetví a ich prínosu do ekonomiky v národnom aj medzinárodnom kontexte.

Strategická priorita 1.10

V nadväznosti na stratégiu kultúry 2030 pripraviť a pravidelne aktualizovať koncepcie pre kultúrnu politiku v jednotlivých kultúrnych a kreatívnych odvetviach a prierezových oblastiach

Opatrenie: Pripraviť a schváliť koncepcie pre kultúrnu politiku v jednotlivých kultúrnych a kreatívnych odvetviach podľa harmonogramu určeného v stratégii kultúry 2030 so zapojením participatívnych metód

Opatrenie: Zaviesť systém pravidelného odpočtu výsledkov koncepcií kultúrnej politiky spojeného s odpočtom implementácie stratégie kultúry 2030

Strategický cieľ 2

Skrátené označenie

Efektívne financovaná kultúra

Strategický cieľ 2

Systematicky znižovať infraštruktúrny a modernizačný dlh a zvýšiť efektívnosť hospodárenia a financovania (kombináciou verejných a súkromných zdrojov) v systéme kultúrnych a kreatívnych odvetví

Popis strategického cieľa 2:

Kultúrne a kreatívne odvetvia majú pozitívny dopad na ekonomický rozvoj a podieľajú sa na tvorbe HDP Slovenska. Výdavky na kultúru následne dynamickými efektmi stimulujú ďalšie oblasti hospodárstva. Ekosystém kultúrnych a kreatívnych odvetví by mal mať vytvorené podmienky pre stabilné financovanie kombináciou verejných a súkromných zdrojov. Aj keď podiel verejných výdavkov na kultúru na HDP sú na Slovensku porovnateľné s priemerom Európskej únie, dlhodobo zaostávame v porovnaní s ostatnými európskymi krajinami v objeme súkromných zdrojov v kultúre.

Cieľom efektívne financovanej kultúry je legislatívna úprava, ktorá by stimulovala rast týchto zdrojov do oblasti kultúrnych a kreatívnych odvetví. Jedným z najvýznamnejších krokov v kultúrnej politike samostatného Slovenska bolo zriadenie verejnoprávnych dotačných fondov. Dôležité je zavrieť tento proces zriadením Fondu na podporu kultúrneho dedičstva a zavádzaním nových podporných programov reflektujúcich aktuálny stav kultúry.

Súčasne je nevyhnutné zabezpečiť pre tieto fondy taký príspevok z verejného rozpočtu, ktorý bude reagovať na zmeny reálnych cien. Celková investičná potreba v rezorte kultúry do roku 2027 predstavuje 600 miliónov eur. Je potrebné hľadať nástroje, ako systematicky znižovať vysoký infraštruktúrny dlh kultúry. Prioritou v tejto oblasti by mala byť modernizácia existujúcej infraštruktúry a plán systematickej tvorby novej infraštruktúry v súlade s aktuálnymi environmentálnymi požiadavkami.

Strategické priority

Strategická priorita 2.1

Stimulovať podiel súkromných zdrojov v kultúrnych a kreatívnych odvetviach

Opatrenie: Prijat' zákon o sponzoringu, donorstve a mecenášstve v kultúre.

Strategická priorita 2.2

Prostredníctvom legislatívnych a finančných stimulov podporovať odvetvia kreatívneho sektora a rozvoj vlastných príjmov kultúrnych organizácií

Opatrenie: Dobudovať kreatívne centrá v centralizovanej výzve IROP PO3.

Opatrenie: Spracovať analýzu a schváliť zníženie DPH na vybrané činnosti kultúrnych a kreatívnych odvetví

Opatrenie: Zaviesť motivačné nástroje na podporu tvorby, produkcie a šírenia kultúry podnikateľskými subjektmi v súkromnom sektore

Opatrenie: Motivačné nástroje na zvýšenie súkromných investícií do kultúry (tax shelter, tax credit, cash rebate a iné)

Strategická priorita 2.3

Vytvoriť stabilné legislatívne a finančné nástrojov na podporu investícií (udržateľná výstavba, rekonštrukcia, modernizácia, debarierizácia, technické vybavenie)

Opatrenie: Pravidelne aktualizovať investičný plán rezortu

Opatrenie: Pasportizácia objektov v majetku MK SR a vytvorenie projektu ich udržateľného využitia kultúrными inštitúciami v spolupráci zriadených a nezriadených organizácií

Opatrenie: Realizovať investičné akcie investičného plánu podľa schváleného harmonogramu

Opatrenie: Realizovať obnovu historickej budovy SND nad rámec aktuálneho investičného rámca

- Opatrenie: Zlepšiť stav depozitárov zbierkových a knižničných fondov v pamäťových a fondových inštitúciách (obnova existujúcich a/alebo nové depozitáre)
- Opatrenie: Realizovať výber novej kľúčovej kultúrnej infraštruktúry
- Opatrenie: Zabezpečiť energetickú šetrnosť pri realizácii rekonštrukcií kultúrnych budov a metodicky ju zladíť s pamiatkovou ochranou

Strategická priorita 2.4

Systematizovať finančnú podporu z verejných zdrojov prostredníctvom fondov

- Opatrenie: Zabezpečiť automatické navyšovanie príspevku z verejného rozpočtu pre zriadené verejno-právne dotačné fondy na základe indexácie
- Opatrenie: Zriadiť fond na podporu kultúrneho dedičstva
- Opatrenie: Pripraviť a zaviesť návrh nových typov programov (viacročná podpora, inštitucionálna podpora, kofinancovanie zahraničných grantov, dotačný program na podporu kultúrnych platforiem, boj s dezinformáciami a nejaké podpora demokracie a pod.)
- Opatrenie: Pripraviť a zaviesť presun dotácií Ministerstva kultúry SR pod správu verejno-právnych dotačných fondov
- Opatrenie: Podporovať princíp spájania finančných zdrojov (matching), spoločný dotačný program Fondu na podporu umenia a vyšších územných celkov

Strategická priorita 2.5

Stabilizovať financovanie verejnoprávnych médií

- Opatrenie: Navrhnuť a implementovať nový model financovania verejnoprávnych médií.

Strategická priorita 2.6

Zabezpečiť finančnú samostatnosť cirkví a náboženských spoločností

- Opatrenie: Navrhnuť a implementovať nový systém financovania registrovaných cirkví a náboženských spoločností

Strategický cieľ 3

Skrátené označenie

Dôstojná zdravá kultúra

Strategický cieľ 3

Zlepšiť podmienky pre tvorbu a prácu ľudí pôsobiacich v kultúrnych a kreatívnych odvetviach

Popis strategického cieľa 3:

Rozvoj kultúrnych a kreatívnych odvetví je v zásadnej miere postavený na práci a schopnostiach jednotlivcov, ktorí v týchto odvetviach pracujú. Často kompenzujú nedostatočné pracovné prostredie a vytvárajú kultúrne hodnoty alebo podmienky pre ich tvorbu, šírenie a reflexiu. Okrem poskytnutia ich vzdelania, ktoré ich formuje po odbornej stránke, je dôležité zabezpečiť dôstojné pracovné podmienky, vrátane spravodlivej odmeny za ich prácu. Priemerné mzdy v organizáciách Ministerstva kultúry SR nedosahujú úroveň priemeru v národnom hospodárstve. Ľudia, ktorí pracujú v kultúre ako slobodní umelci a umelkyne, nezávislí organizátori, či pracujú v rôznych podporných povolaniach, čelia prekarizácii práce – nepravidelný príjem, sezónnosť práce, krátanie odmien, dlhá pracovná doba.

Cieľom je vytvorenie dôstojných pracovných podmienok pre ľudí v kultúre, zamestnaných aj pracujúcich mimo zamestnaneckého pomeru. K tomu je okrem iného potrebná aj inštitucionalizácia povolání, ktoré vykonávajú profesionáli a profesionálky v kultúrnych a kreatívnych odvetviach. Definovanie štatútu profesionálov v kultúrnych a kreatívnych odvetviach umožní vymedziť okruhy obyvateľov, pre ktorých bude potrebné vytvárať zodpovedajúce nástroje na podporu ich pracovných podmienok. Organizovanie profesionálov a profesionálok v kultúrno-kreatívnych odvetviach v spoločnej profesijnej organizácii pomôže vytvoriť jednotnú platformu pre komunikáciu a presadzovanie ich požiadaviek.

Strategické priority

Strategická priorita 3.1

Odstraňovať legislatívne, administratívne a iné bariéry, ktoré sťažujú pôsobenie jednotlivcov a inštitúcií v kultúre

Opatrenie: Zlepšiť mzdové ohodnotenie zamestnancov a zamestnankýň vo verejných kultúrnych inštitúciách s cieľom dosiahnutia konkurencieschopnosti pri zamestnávaní

Opatrenie: Zaviesť systém špecifickej sociálnej podpory pre profesionálov a profesionálky v kultúre

Strategická priorita 3.2

Zvýšiť odolnosť kultúrnych a kreatívnych odvetví v krízových situáciách

Opatrenie: Pripraviť plán a nástroje finančnej a nefinančnej podpory v krízových a pandemických obdobiach pre jednotlivcov a subjekty pôsobiace v KKP.

Strategická priorita 3.3

Podporovať organizovanie sa ľudí pracujúcich v kultúre na profesijnom, regionálnom a menšinovom princípe

Opatrenie: Vytvoriť profesijnú organizáciu pre ľudí pracujúcich v kultúrnych a kreatívnych odvetviach

Strategická priorita 3.4

Predchádzať prekarizácii v kultúrnych a kreatívnych odvetviach

Opatrenie: Uskutočniť prieskum o odmeňovaní a podmienkach na tvorbu a prácu v nezriadovanej kultúre

Opatrenie: V spolupráci s profesijnými organizáciami vytvoriť odporúčané cenníky služieb za jednotlivé činnosti v kultúrnych a kreatívnych odvetviach

Strategický cieľ 4

Skrátené označenie

Kvalitná kompetentná kultúra

Strategický cieľ 4

Zvyšovať kvalitu, inovatívnosť a odbornosť v kultúrnych a kreatívnych odvetviach

Popis strategického cieľa 4:

Problematika definície kvality v kultúrnych a kreatívnych odvetviach je pomerne kontroverzná, no existujú metódy, na základe ktorých je možné kvalitu v kultúre pomenovať. Kvalitnou kultúrou rozumieme kultúru spĺňajúcu kritériá odbornosti, excelentnosti, inovatívnosti, a to aj v porovnaní s medzinárodným kontextom. Kultúra, ktorá nepodlieha vkusu publika a kladie na seba vysoké nároky.

Pre dosiahnutie tvorby, ale aj pochopenia kvalitnej kultúry je kľúčová otázka vzdelávania. Na jednej strane ide o vzdelávanie profesionálov, kde by mali byť nastavené zmysluplné štandardy pre stredné a vysoké školy. Mal by sa posilniť dôraz na kontinuálne, celoživotné vzdelávanie profesionálov a profesionálok v kultúre. Na druhej strane je vzdelávanie verejnosti všetkých vekových kategórií, aby spoznávala kultúru v jej čo najširšej ponuke. Deti a mládež by mali byť konfrontované so širokým záberom kultúrnej ponuky, aby ju spoznávali, vytvárali si na ňu názor, budovali si k nej vzťah a v budúcnosti boli motivovaní k aktívnej či pasívnej participácii na kultúre. Pre udržanie kvality v kultúre je potrebné aj budovanie reflexie a kritiky, ktorá konfrontuje a posúva umeleckú tvorbu.

Strategické priority

Strategická priorita 4.1

Vytvárať možnosti pre celoživotné vzdelávanie profesionálov a profesionálok v kultúre

Opatrenie: Vytvoriť inštitút pre celoživotné vzdelávanie v kultúre formou organizačného útvaru v zriadenej organizácii alebo formou objednania služieb

Opatrenie: Podpora celoživotného vzdelávania (jazyky, IT, projektový manažment, odborné vzdelávanie, vzdelávanie k aktuálnym témam – udržateľnosť)

Strategická priorita 4.2

Vytvárať podmienky a podporovať tvorbu, produkciu a šírenie kvalitného a inovatívneho kultúrneho obsahu

Strategická priorita 4.3

Zavedenie kvalitatívnych metodologických štandardov pre základné, stredné a vysokoškolské umelecké vzdelávanie

Opatrenie: Zaviesť štandardy pre základné, stredné a vysokoškolské vzdelávanie

Opatrenie: Zaviesť štandardy pre záverečné vysokoškolské práce

Strategická priorita 4.4

Podporovať a rozvíjať teóriu, kritiku, reflexiu a manažment v kultúre

Opatrenie: Podporovať odbory vysokých umeleckých škôl venujúce sa teórii, kritike, reflexii kultúry

Opatrenie: Podporovať odbory vysokých umeleckých škôl venujúce sa manažmentu kultúry

Strategický cieľ 5

Skrátené označenie

Dostupná inkluzívna kultúra

Strategický cieľ

Zabezpečiť dostupnosť kultúry pre všetky skupiny obyvateľov Slovenska

Popis strategického cieľa 5:

Jedným z podstatných znakov demokratickej spoločnosti je prirodzené vytváranie priestoru, podpora a tolerancia rozmanitých skupín obyvateľstva – národnostných menšín, sociálne či zdravotne znevýhodnených obyvateľov, náboženských názorov, sexuálnych orientácií. Pri zvyšovaní dostupnosti kultúrnych a kreatívnych odvetví musí kultúrna politika zabezpečiť dostupnosť a prístupnosť kultúry pre všetky skupiny. Jednotlivé skupiny obyvateľov majú dostať priestor tvoriť, prezentovať a participovať na kultúre celej spoločnosti a zároveň rozvíjať kultúru, ktorá je pre nich autentická, zrozumiteľná, reflektujúca témy a situácie, ktoré riešia vo svojich životoch.

Na jednej strane je cieľom dosiahnutie úplnej fyzickej a informačnej bezbariérovosti kultúrnych inštitúcií. Obnova budov a modernizácia ich vybavení musí zahŕňať zabezpečenie komplexnej debarierizácie. Na druhej strane je súčasťou tohto cieľa vzájomné spoznávanie, rozvíjanie dialógu a porozumenia medzi všetkými skupinami obyvateľstva.

Strategické priority

Strategická priorita 5.1

Podporovať umeleckú činnosť národnostných menšín a znevýhodnených skupín a jej prezentáciu širokej verejnosti

Opatrenie: Presunúť dotačnú schému pre znevýhodnené skupiny z MK SR na FPU

Strategická priorita 5.2

Rozvíjať systém podpory umeleckej činnosti národnostných menšín, marginalizovaných a znevýhodnených skupín obyvateľov a podporovať jej šírenie a prezentáciu širokej verejnosti

Strategická priorita 5.3

Podporovať medzikultúrnu spoluprácu

Strategická priorita 5.4

Podporovať náboženskú toleranciu a medzináboženský dialóg

Opatrenie: Rozšíriť FPU o program na podporu medzináboženského dialógu

Strategická priorita 5.5

Zaviesť finančné a nefinančné nástroje na podporu prístupu znevýhodnených skupín ku kultúre

Opatrenie: Vytvoriť dotačný program na systematickú podporu fyzickej a informačnej debarierizácie kultúrnych inštitúcií.

Strategická priorita 5.6

Realizovať vzdelávacie mediálne kampane na zviditeľnenie kultúry národnostných menšín, marginalizovaných a znevýhodnených skupín obyvateľov

Strategický cieľ 6

Skrátené označenie

Sebavedomá viditeľná kultúra

Strategický cieľ

Zvýšiť prestíž a zlepšiť rozpoznateľnosť kultúrnych a kreatívnych odvetví ako významnej hodnoty pre spoločnosť na Slovensku a rozvíjať medzinárodnú spoluprácu

Popis strategického cieľa 6:

Podľa medzinárodných porovnaní vieme, že Slovensko zaostáva v kultúrnej participácii. A hoci kultúra je integrálnou súčasťou našich každodenných životov, v spoločnosti prevláda vnímanie kultúry a umenia ako určitej nadstavby, ktorá dostane miesto až vtedy, keď sú zabezpečené iné potreby. Kultúra má byť verejnosťou rozpoznateľná ako dôležitá hodnota pre spoločnosť aj ako dôležitý nástroj budovania prestíže Slovenska v zahraničí.

K tomu je potrebné nielen zabezpečiť dostupnosť kultúry – fyzickú, cenovú či postojovú, ale aj posilňovať motiváciu verejnosti participovať na kultúre a odstraňovať bariéry. Je dôležité sprístupňovať kultúru, vzdelávať verejnosť, šíriť príklady dobrej praxe práce s publikom.

Lepšiu viditeľnosť kultúry môže zabezpečiť len kultúra sebavedomá, ktorá podporuje spoluprácu kultúrnych inštitúcií a jednotlivcov pracujúcich v kultúre na všetkých úrovniach – vnútri štátnej a verejnej správy, medzi zriadenou a nezriadenou kultúrou, na medzinárodnej úrovni. Štátna kultúrna politika má systematicky vytvárať vzťahy s ostatnými rezortmi, územnými samosprávami a podporovať medzinárodné spolupráce.

Strategické priority

Strategická priorita 6.1

Zlepšiť podmienky pre kultúrnu participáciu medzi všetkými skupinami obyvateľov (podporiť šírenie a sprístupňovanie umeleckých diel, zvýšiť účasť na kultúrnych podujatiach)

- Opatrenie: Poskytovať nástroje cenovo zvýhodneného vstupného pre deti a mládež, seniorov a sociálne vylúčených.
- Opatrenie: Zrealizovať analýzu optimálnej siete inštitúcií s konkrétnymi odporúčaniami pre zabezpečenia kultúrnych potrieb obyvateľov.
- Opatrenie: Realizovať vzdelávacie kampane na zviditeľnenie kultúry a jej úspešných predstaviteľov.
- Opatrenie: Pravidelne pripravovať a verejne komunikovať správu o stave kultúry na Slovensku.
- Opatrenie: Rozvíjať inovatívne nástroje práce s publikom a verejnosťou, vrátane systematického kultúrneho vzdelávania.

Strategická priorita 6.2

Zvyšovať dostupnosť v prezentácii a sprístupňovaní kultúrneho dedičstva

- Opatrenie: Pripraviť stratégiu digitalizácie kultúrneho dedičstva
- Opatrenie: Zvýšiť mieru prezentácie digitalizovaného kultúrneho dedičstva

Strategická priorita 6.3

Podporovať rozvoj kreativity a talentu vo všetkých obdobiach života človeka, vzdelávať obyvateľov k znalostiam a vzťahu ku kultúre a umeniu

- Opatrenie: Posilniť osnovy na základných a stredných školách o predmety budujúce vzťah ku kultúre a umeniu
- Opatrenie: Podporovať z verejných zdrojov nástroje rozvoja publika (audience development)

Strategická priorita 6.4

Podporovať spoluprácu rôznych inštitúcií v kultúre s osobitným dôrazom na medzinárodnú spoluprácu a spoluprácu medzi zriaďovanými a nezriaďovanými organizáciami

Strategická priorita 6.5

Rozvíjať systematickú prezentáciu slovenskej kultúry v zahraničí

Opatrenie: Stanoviť priority pre prezentáciu slovenskej kultúry v zahraničí

Strategická priorita 6.6

Podporovať spoluprácu rôznych inštitúcií v kultúre s osobitným dôrazom na medzinárodnú spoluprácu

Strategický cieľ 7

Skrátené označenie

Zodpovedná aktuálna kultúra

Strategický cieľ

Prispievať k identifikovaniu a riešeniu aktuálnych spoločenských, politických a environmentálnych výziev a zvyšovať súdržnosť a odolnosť Slovenska

Popis strategického cieľa 7:

Kultúra má vysoký potenciál vnímať spoločenské a environmentálne výzvy, reflektovať ich, formulovať vízie ich riešení aj priamo sa podieľať na predchádzaní a zmierňovaní ich dopadov. Pandémia covid-19 odhalila nepripravenosť systému zvládať dôsledky krízy globálneho rozsahu, ale aj presvedčila o životaschopnosti, zodpovednosti a schopnosti mobilizácie aktérov a aktérok kultúrnych a kreatívnych odvetví v takýchto náročných situáciách. Environmentálne krízy musíme rovnako riešiť na globálnej úrovni a kultúrne a kreatívne odvetvia na ne reagujú nielen formovaním postojov, ale aj priamo vytváraním udržateľného prostredia či pravidiel, ktoré znižujú negatívny dopad ľudskej činnosti na životné prostredie. Vojna v susednej krajine ukázala silu kultúry a kultúrnej komunity, ktorá je schopná priamo pomáhať, ale vie aj formovať verejnú mienku a postoje k ohrozeniam demokracie. Slovensko v medzinárodných porovnaníach patrí ku krajinám s najväčším rizikom ovplyvňovania dezinformáciami, preto je tu úloha kultúry kľúčová a nezastupiteľná.

Cieľom štátnej kultúrnej politiky je posilniť odolnosť kultúry, a tým aj celej krajiny voči týmto výzvam a spoločenským zmenám, ktoré sú s nimi spojené. Riziko budúcich pandémieí, vojenských konfliktov, vplyv klimatickej zmeny a nimi vyvolané kritické situácie, konflikty na všetkých úrovniach spoločnosti, šírenie dezinformácií budú v čase iba narastať. Kultúrne a kreatívne odvetvia musia na tieto výzvy pohotovo reagovať, motivovať k ich prekonávaniu a spolupodieľať sa na hľadaní riešení.

Strategické priority

Strategická priorita 7.1

Participatívne vytvoriť metodiku a nástroje usmerňujúce kultúrne organizácie v otázkach aktuálnych spoločenských a environmentálnych výziev

Opatrenie: Vytvoriť metodiku usmerňujúcu kultúrne organizácie v otázkach aktuálnych spoločenských a environmentálnych výziev

Opatrenie: Vytvoriť vytvoriť finančný rámec podpory kultúrnych organizácií v otázkach aktuálnych spoločenských a environmentálnych výziev

Strategická priorita 7.2

Nadväzovať partnerstvá a medzinárodné spolupráce v projektoch zameraných na riešenie aktuálnych spoločenských a environmentálnych výziev

Opatrenie: Zmapovať medzinárodný kontext kultúrnej a verejnej politiky zameranej na riešenie aktuálnych spoločenských a environmentálnych výziev

Strategická priorita 7.3

Podporovať aktivity na rozvoj kritického myslenia občanov a systematizovať boj proti šíreniu dezinformácií.

Opatrenie: Vytvoriť systém podpory nástrojov na podporu rozvoja kritického myslenia občanov a projekty na boj proti šíreniu dezinformácií.

Opatrenie: Realizovať vzdelávacie mediálne kampane na zviditeľnenie kultúrnych aktivít a podujatí podporujúcich demokratické hodnoty, toleranciu rozmanitosti, kreatívne inovácie, medzikultúrnu spoluprácu a európsku identitu

Strategická priorita 7.4

Podporovať aktivity a projekty na rozvoj digitálnej gramotnosti a mediálnej výchovy

Strategická priorita 7.5

**Podporovať tvorbu, produkciu, šírenie a zviditeľňovanie
inovatívnych udržateľných projektov v kultúrnych a kreatívnych
odvetviach**